

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра тюркської філології

Курсова робота з тюркської філології на тему:

АНТОНІМИ В ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Тур 14-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Турецька мова і література та переклад,
друга східна мова, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.068 Східні мови та

літератури (переклад включно),

перша – турецька

Смусь Софії Вадимівни

Науковий керівник:

Викл. Березовська Н. С.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження антонімії, як різновиду семантичних відношень	
1.1 Поняття та різновиди семантичних відношень.....	5
1.2 Поняття антонімія, як мовне явище.....	8
1.3 Принципи та підходи до вивчення антонімів.....	10
1.4 Парадигматичні відношення антонімів.....	12
Висновки до Розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. Семантичні та структурні особливості антонімів в турецькій мові	
2.1 Семантика мови та вплив семантики на формування мови.....	15
2.2. Утворення антонімів та антонімічних пар в турецькій мові.....	18
2.3 Структурні особливості антонімів.....	20
2.4 Співвідносна характеристика антонімів тюркських мов.....	23
2.5 Практичне використання антонімів в турецькій мові.....	25
Висновки до Розділу 2	28
ВИСНОВКИ	29
ÖZET	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Сьогодні, в умовах глобалізації та міжкультурного спілкування, вивчення іноземних мов є необхідною передумовою для успішної комунікації. На нашу думку, вивчення різних мов завжди було та буде актуальним для народу, особливо в такі нелегкі часи для нашої держави, як зараз. Одним з важливих аспектів вивчення мов є семантика, а зокрема антоніми - слова, що мають протилежне значення. Антоніми відображають сутність мовленнєвої культури та її особливості, тому їх вивчення є важливою темою в наш час. Наразі є дуже актуальною проблематика пошуку матеріалу саме українською мовою та українських авторів. На жаль, інформації про вивчення та специфіку тюркських мов в європейському інформаційному середовищі – недостатньо, а в українському – мізерна кількість. Актуальність даної роботи полягає в поглибленому вивченні та використанні турецької мови в сучасних реаліях, вивченні матеріалу на основі українських інформаційних джерел державною мовою та просуванні вітчизняних наукових робіт в Україні та за її межами.

Метою даної курсової роботи є дослідження антонімів в турецькій мові, їх семантичної структури, парадигматичних відношень та використання в мовленні, а також розширення українського інформаційного простору та обсягу доступної інформації для людей, котрі бажають вивчати турецьку мову, як поверхнево, так і поглиблено. Для досягнення цієї мети нам потрібно дослідити основні теоретичні аспекти антонімії, а саме зв'язок із семантикою, саме поняття антонімії в загальному мовознавстві, як утворюються антонімічні пари та принципи й підходи до вивчення антонімів. Також нам варто визначити особливості антонімів та антонімічних пар в турецькій мові та ознайомитися зі специфікою явища антонімії в тюркських мовах. Та у висновку проаналізувати вживання антонімів в турецькому мовленні та їх функціональну роль у мовленнєвому процесі. Адже турецька мова є однією з найпоширеніших мов сходу та тюркських мов. Вивчення турецької мови та її словникового запасу може мати багато переваг, як особистих, так і професійних. Вивчаючи турецьку мову, ми можемо ефективно спілкуватися з

діловими партнерами та колегами, домовлятися про угоди та розвивати нові можливості. Крім того, знання турецької мови може дати перевагу на ринку праці, особливо в таких сферах, як будівництво, туризм, освіта та дипломатія. Загалом, вивчення турецької мови - це корисний досвід і цінний актив для особистого та професійного зростання.

Об'єктом дослідження є антоніми в турецькій мові, які мають велике значення для розуміння особливостей турецької культури та мовлення, а предметом - їх лексико-семантичні та граматичні особливості. Результати дослідження дадуть змогу зробити висновки про специфіку антонімії в турецькій мові. В даній роботі використані різноманітні матеріали досліджень, адже праць українською мовою з даної теми замало, щоб на їх основі будувати власне. Ми керувалися базовими працями українських та закордонних граматистів про антонімію, як про мовне явище, а також основоположними наробками про методи дослідження й специфіку антонімів. Також були використані різноманітні словники та інтернет-джерела для опрацювання антонімів й утворення антонімічних пар. Для підтвердження антонімічних пар було використано художню літературу. Під час написання даної роботи використовувались різноманітні загальні лінгвістичні методи.

Отже, вивчення антонімів необхідне для розширення нашого розуміння турецької мови та збагачення лексикону. Антоніми допомагають нам створювати чіткі та лаконічні повідомлення, збільшують наш словниковий запас і дають уявлення про культуру мови. Загалом, добре розуміння антонімів має вирішальне значення для ефективної комунікації і є фундаментальним аспектом тюркських мов. Далі в нашій роботі ми розглянемо теоретичну та практичну сторони вивчення антонімів в турецькій мові та поглибимось в їх специфіку вивчення для українців.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження антонімії, як різновиду семантичних відношень

1.1 Поняття та різновиди семантичних відношень

Перед початком вивчення антонімії, як явища або антонімічних пар нам варто почати з підґрунтя, а саме з семантичних відношень. Слову, як основній одиниці лексико-семантичної системи, притаманні два типи структурних відношень - парадигматичні та синтагматичні. Парадигматичні відношення виникають між словами, що належать до однієї частини мови, мають деяку спільність у значенні і ґрунтуються на протиставленні слів одне одному. Семантичний результат протиставлення окремих слів за їхнім лексичним змістом знаходить своє відображення у виокремленні семантично спільних або відмінних ознак, на основі яких у мові групуються семантичні категорії або ж класи лексем, лексико-семантичні групи слів. Семантика зараз привертає велику кількість уваги в мовознавстві всього світу. Тому, що без знань про семантику та розробки семантичного аспекту неможливо сприймати мову цілісно та розуміти її функціонування й розвиток зв'язку з поведінкою та мисленням людини, а також неможливо розуміти природу мови. Загалом вивчення семантики має і виняткове теоретичне значення і практичне. Серед українських мовознавців питання семантики розглядали І. І. Огієнко, В. І. Сімович, М. Ф. Сулима та інші. Питання семантики переважно висвітлювалися в працях нормативно-стилістичного характеру і в працях про мову окремих письменників або жанрів. Також деякі матеріали з семантики окремих груп та слів публікувались в українських журналах «Рідна мова» (ред. Іван Огієнко, 1933—1939) і «Питання мовної культури» (редактор М. Жовтобрюх, потім Й. Багмут, пізніше Віталій Русанівський, 1967 і далі; від 1971 п. н. «Рідне слово»). Певні матеріали з семантики та її специфіки ми можемо знайти в бібліотеці Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України серед монографій нинішніх і колишніх співробітників Інституту.

Семантика – це наука, яка вивчає значення слів та їхні взаємини в мові. Одним з ключових понять семантики є семантичні відношення, які встановлюють зв'язки між словами та визначають їхні значення. Основне поняття семантики полягає в вивченні значень слів – того, яку інформацію вони несуть, яку сутність вони виражають та як вони використовуються в мовленні. Предмет семантики визначається по-різному в різних семіотичних і лінгвістичних концепціях, однак ці відмінності визначаються насамперед самим визначенням знаку і уявленням про ту реальність, яка позначається. Семантика, як правило, розглядається в рамках міждисциплінарної галузі досліджень знаків і знакових систем – семіотики спільно з двома іншими її розділами: синтактикою і прагматикою. Перша з них вивчає стосунки знаків між собою тобто синтаксис, друга - стосунки між знаками та суб'єктами, що їх виробляють та інтерпретують, тоді як семантика розглядає знаки в їхньому відношенні до об'єктів, що позначаються, вони не мають знакової природи. З основних поглядів на природу знака, що лежать в основі семантичних побудов, слід виокремити ті, що були сформульовані на зламі XIX і XX століть у працях Г. Фреге і Ф. де Сосюра. Їх концепції, котрі значною мірою протилежні одна одній і дотепер визначають методи дослідження та термінологію в лінгвістиці, семіотиці та логіці. Значення слів є важливим аспектом мови, оскільки воно дозволяє нам сприймати та виражати різні концепції та ідеї. Семантика досліджує різні аспекти значень слів, такі як лексичне значення, граматичне значення, конотація та денотація. При вивченні лексики, як системи, особливого значення набуває проблема лексико-семантичних зв'язків слів.

Семантичні відношення – це зв'язки між словами, які вказують на їхні значення, роль у мові та співвідношення з іншими словами. Вони використовуються для вираження різних типів взаємодії між словами, таких як синонімія, антонімія, гіперонімія та гіпонімія, меронімія та голонімія, а також частотність, асоціативність та конотація.

Одним з найбільш поширених семантичних відношень є синонімія. Синоніми - це слова, що мають однакове або майже однакове значення. Вони можуть бути використані в однакових контекстах, замінюючи одне одного без зміни значення речення. Іншим важливим семантичним відношенням є антонімія, але про неї ми згадаємо далі та більш розгорнуто. Також, в семантиці існує відношення гіперонімії, де одне слово є загальним терміном, а інше - його конкретним випадком. Наприклад, слово "meyve" (фрукт) є гіперонімом для слів "elma" (яблуко), "armut" (груша), "portakal" (апельсин) тощо, оскільки воно виражає загальне поняття, до якого входять різні конкретні види фруктів. Іншим семантичним відношенням є гіпонімія, де одне слово є конкретним випадком загального терміну. Наприклад, слова "elma" (яблуко), "armut" (груша), "portakal" (апельсин) є гіпонімами для слова "meyve" (фрукт), оскільки вони виражають конкретні види фруктів, які входять в загальне поняття "meyve" (фрукт). Також, в семантиці використовуються відношення меронімії та голонімії. Мероніми - це слова, що виражають частину цілого, тоді як голоніми - це слова, що виражають ціле відносно цих частин. Наприклад, слово "teker" (колесо) є меронімом до слова "araba" (автомобіль), оскільки воно виражає частину автомобіля. Зворотнє відношення - "araba" (автомобіль) є голонімом до "teker" (колесо), оскільки воно виражає ціле, що містить цю частину. Слова також, можуть відноситися одне до одного за асоціацією. Асоціація – це вид семантичних відношень, де слова пов'язані між собою на основі їхньої схожості, контексту або спільної властивості. Наприклад, слова "güneş" (сонце) та "yaz" (літо) можуть бути асоційовані між собою, оскільки вони спільно виражають поняття тепла, світла та приємної погоди. Частотність відображає ступінь вживання слів в мовленні та їхню популярність в мовному співтоваристві. Конотація відображає емоційні, оцінні, етичні або соціокультурні відтінки значення слова. Конотаційні відношення можуть бути важливими при аналізі текстів або при дослідженні стилістичних особливостей мовлення, тощо.

1.2 Поняття антонімія, як мовне явище

Антоніми мають важливе застосування в мовному аналізі. Вони допомагають встановлювати взаємозв'язки між словами та розкривати різні відтінки значень. Вивчення антонімів також важливо для розуміння мовного виразу в контексті, а також для вивчення стилістичних аспектів мови.

Антонімією називають парадигматичне відношення між словами, яке ґрунтується на протилежності їх значень. Це явище притаманне більшості природних мов. Антоніми можуть бути словами різних частин мови, такими як прикметники, дієслова, іменники та інші. Антоніми здебільшого використовуються в парах, де одне слово вказує на позитивне значення, а інше - на негативне. У мовознавстві вироблені основоположні критерії визначення антонімів, знання яких особливо необхідне в термінологічній практиці. Антоніми розрізняються за вираженням протилежності, яка передбачає одночасно тотожність у якомусь відношенні. Також вони вживаються в типових синтаксичних конструкціях у взаємному протиставленні. Та обов'язково антоніми повинні мати однакову сферу лексичної сполучуваності.

Одним з основних аспектів антонімії є протиставлення протилежних значень. Наприклад, у парі "parlak" (світлий) - "karanlık" (темний) ці слова вказують на протилежні стани явища, а саме яскравість та відсутність світла. Іншим важливим аспектом антонімії є ступінь відтінку значень. Наприклад, у парі "ılık" (теплий) - "sıcak" (гарячий) перше слово вказує на менший ступінь температури порівняно з другим словом. Антоніми можуть мати такі особливості, як градація, колективність та багатозначність. Градація в антонімах виражається у відносному ступені відтінків значень. Колективність антонімів виявляється в тому, що вони можуть складатися з групи слів, які утворюють єдиний антонімічний ряд. Наприклад, у ряду "gelmek" (приходити) - "gitmek" (йти) - "ayrılmak" (відходити) кожне наступне слово є антонімом до попереднього, утворюючи колективний антонімічний ряд. Багатозначність антонімів полягає в тому, що вони можуть мати кілька протилежних значень. Наприклад, слово "ağır" (важкий) може мати два протилежних значення:

"важкий за вагою" та "важкий у виконанні". Це робить антоніми цікавими об'єктами для вивчення в рамках лексикології та семантики. О. О. Тараненко в роботі "Українська мова: енциклопедія. Антоніми" (О. Тараненко, 2004) поділяє антоніми за такими ознаками: а) семантична; б) формально-структурна; в) стилістична. За семантичною ознакою він виділяє за типом протиставлення градуальні, комплементарні, векторні та координатні антоніми; за формальною структурною – різно- і спільнокореневі; за стилістичною – загальномовні та контекстуальні. Градуальні антоніми виражають якісну логічну протилежність і виявляють градуальну опозицію, яка вказує на різний ступінь прояву ознаки. Комплементарні антоніми показують додатковість, а векторні показують дві протилежно спрямовані або взаємно-зворотні дії, явища, ознаки, напрями, відношення тощо. Координатні антоніми позначають дві протилежні точки певного просторового або часового відрізка. Ці ознаки можуть використовуватися для поділу антонімів на різні категорії, що допомагає у систематизації та вивченні цього мовного явища. Важливо зазначити, що класифікація антонімів за О. О. Тараненком може бути дещо суб'єктивною та варіативною, оскільки існує кілька різних підходів до класифікації антонімів, і різні мовознавці можуть використовувати різні ознаки та категорії при їх поділі.

Антонімія - це складне мовне явище, яке вивчається в рамках семантики та лексикології. Дослідження різних аспектів антонімії, таких як її типи, функції, використання в мовленні та взаємодії з іншими мовними явищами, дозволяє більше розуміти роль антонімів у мові та в культурному контексті, а також розвивати теоретичні та практичні аспекти мовознавства. Кожен тип антонімів має свої особливості та може використовуватись в різних мовних контекстах.

1.3 Принципи та підходи до вивчення антонімів

Дослідження та вивчення антонімів є різноаспектною проблемою, котру вивчали вітчизняні мовознавці. Наприклад О.О. Тараненко та М.І. Фоміна вивчають семантичні види антонімічних слів, а Л.М. Полюга та В.М. Комісаров вивчають саме структурні види антонімів. Вищезгаданий О. О. Тараненко вивчає аналіз розвитку та функціонування антонімічних відношень між багатозначними словами. Єдиного визначення антонімів наразі не існує. Принципи та підходи до вивчення антонімів можуть варіюватися в залежності від теоретичного підґрунтя та дослідницької методології. Також можуть бути деякі відмінності між підходами та методами вивчення антонімів в мовознавствах різних країн. Однією з основних причин цих відмінностей є культурні та мовні особливості кожної країни, а також історичні та теоретичні традиції мовознавства. Наприклад, в деяких країнах можуть існувати особливі підходи до вивчення антонімів на основі мовних особливостей цієї країни. В турецькому мовознавстві використовуються кілька основних підходів: на основі протилежності, спільних рис, порівняльний та функціональний. В різних країнах існують популярні певні лінгвістичні школи або теоретичні підходи, які впливають на вивчення антонімів. Наприклад провідним фахівцем є Шукру Халук Акалин, статті та дослідження якого проклали провідний шлях в галузі турецької лінгвістики. Також можуть бути відмінності в методології дослідження антонімів, включаючи методи збору даних, аналізу та інтерпретації результатів досліджень. Існують різні підходи до вивчення антонімів в залежності від мовних рівнів, таких як фонетичний, морфологічний, синтаксичний та семантичний. Наприклад, деякі дослідники можуть зосереджуватися на фонетичних аспектах антонімів, в той час як інші можуть досліджувати морфологічні форми антонімів, синтаксичні засоби їх вираження у реченнях або семантичні відносини між словами. Акалин же стверджує, що антоніми в турецькій мові мають структурно схожі риси і що ці риси відображають основні особливості структури мови.

Незважаючи на низку різних особливостей все ж виділяються певні загальні аспекти. Почнемо з семантичного аналізу, адже він є одним з головних принципів вивчення антонімів. Тобто це аналіз їхньої семантики, значення слів. Антоніми мають протилежні значення, тому дослідники вивчають ці значення, виявляють семантичні зміни, які відбуваються між антонімами в різних контекстах, та аналізують взаємодію між антонімами та іншими лексичними одиницями в мові. Синтагматичний аналіз також включає аналіз їхньої взаємодії з іншими словами та конструкціями в мові. Це може включати вивчення колокацій, тобто тих слів, які часто використовуються разом з антонімами, або вивчення синтаксичних структур, в яких вони використовуються. Психолінгвістичний аналіз також включає дослідження психологічних аспектів їхнього сприйняття та розуміння людьми. Це може включати експериментальні дослідження, що вивчають якість сприйняття антонімів, їх використання в когнітивних процесах. Лексикографічний аналіз вивчає вживання антонімів в різних жанрах текстів, різних стилістичних реєстрах, а також враховується соціокультурний контекст, в якому вони вживаються. Когнітивні дослідження вивчають, як антоніми відображаються в ментальних моделях, структурах та концепціях, що утворюються в розумі людей. Вони вивчають когнітивні процеси сприйняття, розуміння та використання антонімів, такі як категоризація, асоціації, когнітивні схеми та взаємодія з іншими поняттями. Контрастивний аналіз: Цей підхід полягає в порівнянні антонімів між різними мовами, що дозволяє виявляти подібності та відмінності у використанні антонімів в різних культурах та мовних системах. Контрастивний аналіз може допомогти вивчити різні варіанти виразу протилежності в мовах різних країн та культур, а також виявити взаємодії між антонімами та іншими лексичними одиницями в мовах різних мовних систем. І звичайно прикладне застосування, тобто вивчення антонімів також може мати прикладне застосування в різних практичних контекстах, таких як мовна освіта, лексикографія, мовний аналіз та інші.

1.4 Парадигматичні відношення антонімів

Парадигматичні відношення в мовознавстві відображають взаємодію слів або мовних одиниць на рівні їх замінюваності в мовному виразі. Вони відносяться до групи лінгвістичних відносин, які виникають між одиницями мови, коли вони можуть бути взаємозамінені або взаємоопозиційні в певному мовному контексті. Парадигматичні відношення є одним з основних аспектів мовознавства і вивчаються в рамках морфології, синтаксису та семантики мови. Визначні лінгвісти такі як І. А. Бодуен де Куртене, Ф. де Соссюр, Б. А. Плотніков та інші присвятили багато своїх наробків дослідженню парадигматичних відносин. Саме ж визначення "парадигматичні відношення" було внесено в мовознавство Л. Ф. Єльмслевим, який під парадигматикою розумів мовну систему як сукупність лінгвістичних класів – парадигм, яка протиставляється синтагматиці як синоніму поняття лінгвістичного процесу і тексту.

Основою парадигматичних відношень є можливість замінювання одних мовних одиниць іншими в мовному виразі, що веде до виникнення опозицій. Опозиції можуть виникати на різних рівнях мовної структури, таких як фонематичний, морфологічний, синтаксичний та семантичний. Парадигматичні відношення в лексико-семантичній системі — відношення між словами і групами слів на основі спільності або протилежності їх значень. Слова, як і фонемі, морфемі, конструкції, знаходяться між собою в різних опозиціях і об'єднуються в різноманітні парадигми. Парадигматичні відношення між антонімами відносяться до семантичної опозиції, де слова мають протилежні значення.

Парадигматичні відношення між антонімами можуть бути виражені у формі лексичних опозицій, коли дві антонімічні слова мають різні лексичні форми, наприклад, "uzun" (довгий) - "kısa" (короткий). Вони також можуть бути виражені у формі граматичних опозицій, коли одна форма слова виражає позитивне значення, а інша - негативне, наприклад, "doğru" (правда) - "yanlış" (брехня).

Парадигматичні відношення між антонімами можуть бути використані в мовному виразі для вираження протилежних або контрастуючих значень, що допомагає розширювати можливості виразності та точності мовлення. Одним з підходів до вивчення парадигматичних відносин між антонімами є семантичний підхід. В рамках цього підходу вивчається семантика антонімів, тобто їхні значення, зокрема протилежність або протилежні спрямованість. Мовознавці звертають увагу на різні аспекти семантики антонімів, такі як протилежність у поняттєвому або емоційному відношенні, масштаб протилежності, а також можливість перетворення одного антоніму в інший через взаємозаміну. Інший підхід до вивчення парадигматичних відносин між антонімами є лексико-граматичний підхід, де досліджуються граматичні відносини між антонімами, такі як взаємодія між синтаксичними структурами, в яких вони вживаються, або можливість використання різних морфологічних форм антонімів. Важливим аспектом вивчення парадигматичних відносин між антонімами є також врахування соціокультурних та прагматичних аспектів. Дослідники також використовують різні методи та підходи, такі як зіставний аналіз, дистрибутивний аналіз, корпусне дослідження, експерименти на основі мовних даних та аналіз текстів різних жанрів та стилістичних варіантів. Важливо також враховувати різницю між мовами та культурами, оскільки парадигматичні відносини можуть варіювати в залежності від мовного середовища та культурних особливостей.

Парадигматичні відносини між антонімами є складним та цікавим об'єктом вивчення мови, оскільки вони відображають взаємозв'язки між словами та концептами, відображають соціокультурні аспекти, мовні відтінки та вживання в різних контекстах. Дослідження парадигматичних відносин між антонімами може розширити наше розуміння мови та сприяти розвитку мовознавчих теорій та практичних застосувань, таких як лексикографія, машинний переклад, мовна освіта та інші мовні дисципліни.

Висновки до Розділу 1

В цьому розділі ми ознайомилися з теоретичними основами утворення антонімів, як напрямку мовознавства. Для подальшої роботи з лексичним складом мови, нам потрібно було спочатку ознайомитись з базовою теорією. Ми дослідили, як антонімія є частиною семантичних відношень та яку роль відіграють антоніми в мові. Також ми дізналися про різні підходи та принципи вивчення антонімів та їх специфіку в різних галузях мовознавства. На основі проведеної роботи ми прийшли до загальних висновків.

Антонімія - це один з видів семантичних відношень, що характеризується протилежністю у значенні між двома словами. Семантичні відношення в мові визначають зв'язки між словами та їхніми значеннями. Вивчення антонімів базується на зіставленні слів та їхніх значень, а також на вивченні контекстуального вживання слів. Вся ця опрацьована інформація прокладає нам стежку до загального розуміння базових засад. Адже для філолога, вивчення теорії та загальних засад для вивчення явища антонімії є дуже важливим. Антонімія є одним з основних мовних явищ, яке допомагає розуміти структуру мови та її лексику. Вивчення антонімів допомагає філологам аналізувати та порівнювати різні слова, виявляти їх взаємозв'язки та залежності. Крім того, специфіка явища антонімії також включає в себе вивчення різних типів антонімів та їх парадигматичних відношень. Розуміння цих відносин та принципів співвідношення між антонімами допомагає філологам виявляти семантичні особливості слів та розуміти їх роль у мовленні.

РОЗДІЛ 2. Семантичні та структурні особливості антонімів в турецькій мові

2.1 Семантика мови та вплив семантики на формування мови

Семантика - це розділ семіотики, що вивчає відносини між знаком і смислом, тобто це наука, котра вивчає значення слів та їх співвідношення в мові. Основний предмет семантики становлять інтерпретації знаків та їхніх поєднань. Семантика вивчає відносини між означальним і означуваним. Предмет семантики визначається по-різному в різних семіотичних і лінгвістичних концепціях, однак ці відмінності визначаються насамперед самим визначенням знаку й уявленням про ту реальність, що позначається. Семантика, як правило, розглядається в рамках міждисциплінарної галузі досліджень знаків і знакових систем семіотики спільно з двома іншими її розділами: синтактикою і прагматикою. Вона вивчає, як слова та вирази використовуються для передачі значень, як розуміння слів може відрізнитися в різних контекстах, а також як слова можуть змінювати своє значення з часом. Також існує таке поняття, як семантичні поля. Тобто групи слів, що містяться в мові та пов'язані між собою за значенням. Слова в семантичному полі мають спільну тему або концепт, тому вони часто вживаються разом в мовленні. Антоніми можуть знаходитися в різних семантичних полях, але зазвичай зустрічаються в тих же полях, які містять слова зі спільною темою або концептом. Наприклад, у семантичному полі "zaman" (час) можна виділити антонімічні пари "erken" (рано) - "geç" (пізно), "hızlı" (швидко) - "yavaş" (повільно). Таким чином, антоніми можна знайти в різних семантичних полях, але вони зазвичай знаходяться поряд з іншими словами, що мають подібні концепти або теми.

Також в семантиці існують рівні. Семантичні рівні - це різні рівні організації значень слів та їх взаємовідношень, що забезпечують їх ефективне використання в мовленні. Традиційно виокремлюють три рівні семантики, а саме: лексичний рівень - це рівень, на якому вивчається значення окремих слів

та їх синоніми, антоніми, гіпоніми, гіпероніми та інші типи відносин між словами; фразовий рівень - це рівень, на якому вивчається значення фраз, складених з кількох слів, таких як приказки, ідіоми, а також дієслівні та прикметникові словосполучення; текстовий рівень - це рівень, на якому вивчається значення текстів та їх взаємозв'язки. Кожен з цих рівнів важливий для розуміння та використання мови. Знання семантичних рівнів допомагає визначати значення слів, розуміти контекст, в якому вони вживаються, та використовувати мову ефективно та точно.

Поняття семантичних рівнів застосовується в багатьох мовознавствах по всьому світу. Турецьке мовознавство не виняток. Турецькі мовознавці вивчають структуру значень слів та їхній взаємозв'язок на різних рівнях семантики, що дозволяє краще розуміти семантику турецької мови та збагачувати лексикон мови. На нашу думку, дуже змістовним та основоположним дослідженням в турецькому мовознавстві є стаття "Semantic Categorization of Turkish Language Elements" (Семантична категоризація елементів турецької мови) (O. Güngör, 2006). Дослідження ґрунтується на різних аспектах семантики, включаючи лексичну семантику, композиційну семантику та семантику дискурсу. Загалом, дослідження надає всебічний і детальний аналіз семантики елементів турецької мови,

Семантика мови має великий вплив на формування мови. Однією з основних функцій мови є комунікація, а значення слів та виразів є основою цієї комунікації. Значення слів та виразів допомагають передати думки, ідеї, почуття та сприйняття світу. Люди використовують мову, щоб домовлятися, висловлювати свої думки, виражати емоції, передавати знання та взаємодіяти між собою. Семантика мови також впливає на розвиток мови з часом. Мови змінюються під впливом різних факторів, таких як культурні зміни, технологічний прогрес, міграція та контакти між різними мовами. Значення слів може змінюватися, нові слова можуть з'являтися, а старі вирази можуть виходити з вжитку. Наприклад, зміни в суспільстві можуть призводити до зміни значень слів, таких як "eşitlik" (рівність), "özgürlük" (свобода) або

"haklar" (права), які можуть набувати нових відтінків або змінюватися відповідно до соціокультурних контекстів. Семантика мови також впливає на процес навчання мови. Розуміння значень слів та виразів є важливим елементом в оволодінні мовою. Діти навчаються значень слів шляхом спостереження, сприйняття та взаємодії з оточуючим світом. Через взаємодію з різними мовними виразами в різних контекстах, діти розвивають своє розуміння семантичних відносин, таких як синонімія, антонімія, гіперонімія та гіпонімія. Це допомагає дітям розуміти, як слова взаємодіють між собою та як вони можуть бути використані для вираження різних ідей та понять. Семантика також впливає на процес формування нових слів і виразів у мові. Мови є живими системами, які постійно розвиваються, і нові слова та вирази можуть з'являтися для вираження нових концепцій, ідей або явищ. Наприклад, розвиток технології може призводити до виникнення нових термінів, пов'язаних з науковими, технічними або соціокультурними реаліями, такими як "internet" (інтернет), "blog" (блог), "selfie" (селфі) та інші. Формування таких нових слів та виразів відбувається на основі семантичних відносин між словами, а також з врахуванням соціокультурних та комунікативних потреб мовної спільноти. Крім того, семантика також має вплив на мовний стиль та варіативність мови. Значення слів та виразів може змінюватися в різних контекстах, групах або соціокультурних середовищах. І звичайно семантика мови також впливає на процес комунікації. Значення слів та виразів визначає, які ідеї, поняття та емоції можуть бути передані в процесі мовлення. Розуміння правильного значення слів та вміння використовувати їх у відповідному контексті дозволяє взаєморозумінню між співрозмовниками та ефективній комунікації. Неправильне розуміння значення слів може призводити до непорозумінь або спотвореної комунікації.

2.2. Утворення антонімів та антонімічних пар в турецькій мові

Антоніми це невід’ємна частина лексики кожної мови. Антонімічна пара - це два слова, які мають протилежні значення і використовуються як пара, доповнюючи одне одного за змістом. Один зі слів в антонімічній парі виражає певне поняття або ідею, тоді як його антонім - слово, яке виражає протилежне поняття або ідею. Антонімічні пари можуть бути використані в мові для створення контрасту, вираження протилежностей та зміцнення значення слів в різних контекстах. Вони є важливим елементом лексичної опозиції, яка допомагає виразити різні аспекти мови та комунікативних потреб мовців. Антоніми зазвичай зустрічаються в словах, які виражають якість або кількість, тобто в прикметниках і прислівниках. У турецькій мові не кожне слово має як антонім, так і синонім.

Антоніми в турецькій мові, так само як і в багатьох інших мовах, можуть утворюватися різними способами. Але варто зауважити, що утворення антонімів в тюркських мовах, до яких відноситься турецька, може бути складнішим процесом порівняно з іншими мовами, оскільки тюркські мови мають розвинуту систему аглютинації, де афікси додаються до кореня слова для вираження різних граматичних форм і значень. Утворення антонімів в турецькій мові може включати додавання афіксів, використання заперечних часток та зміну голосних гармоній згідно з правилами аглютинації.

В багатьох мовах світу антоніми також мають префіксальний спосіб творення, але в турецькій мові він відсутній. Адже турецька мова має свої особливості в морфології та словотвору, тому в ній майже відсутні префікси. Існують тільки деякі винятки в словах іншомовного походження. Префіксація є важливим елементом турецької мови, але вона не є її основним будівельним матеріалом. Головними будівельними блоками турецької мови є афікси, які додаються до кореня слів для формування нових слів та вираження різних граматичних значень. Все ж таки на противагу ми можемо назвати основний афіксальний спосіб творення антонімів. У турецькій мові афікси виконують різноманітні граматичні та синтаксичні функції, такі як вказівник часу,

множини, відношення між словами, зміни форми дієслів тощо. Наприклад, в турецькій мові афікс "-siz" може бути доданий до слова для утворення антоніма. Наприклад, слово "mutlu" (щасливий), а після додавання афіксу "-siz" ми отримуємо слово "mutsuz" (незадоволений), "akıllı" (розумний) – "akılsız" (дурний). Цей спосіб є найбільш частотним, адже основна побудова турецької мови заснована на афіксації. Деякі слова в турецькій мові мають вже вбудований антонім. Наприклад: "gelmek" (приходити) - "gitmek" (йти), "başlamak" (починатися) - "bitmek" (закінчуватися). В деяких випадках, антоніми можуть утворюватися шляхом зміни кореня слова. Наприклад: "alıcı" (продавець) – "satıcı" (покупець), "alış" (купівля) – "veriş" (продаж, віддача). І, як в кожній мові, також використовуються спеціальні слова для утворення антонімічних пар. Наприклад: "evet" (так) - "hayır" (ні), "amatör" (аматор) – "profesyonel" (професіонал).

Важливо зазначити, що антоніми в турецькій мові можуть мати різні форми залежно від відмінювання та сполучення з іншими словами. Також варто враховувати, що деякі слова можуть мати кілька антонімів в залежності від контексту, в якому вони використовуються. Процес утворення антонімів та антонімічних пар в турецькій мові може бути варіативним та складним, оскільки турецька мова має свої власні морфологічні та синтаксичні особливості.

2.3 Структурні особливості антонімів

Структурні особливості антонімів - це характеристики, які вказують на те, яким чином супротивність антонімічних слів виражена на рівні слова чи мовної одиниці. Антоніми можуть мати різні структурні особливості, залежно від способу їх утворення та відносин між протилежними значеннями. Ці особливості можуть бути лексичними та граматичними, іноді вони визначаються не тільки самими словами, але й контекстом, у якому вони використовуються. Лексичні структурні особливості антонімів пов'язані з тим, які лексичні засоби мови використовуються для вираження антонімічної пари слів, наприклад, часто це префікси або суфікси, що протиставляються один одному. В турецькій мові зазвичай використовуються афікси, адже префікси, як словотвірні складники не поширені. Граматичні структурні особливості антонімів, зі свого боку, описують, яким чином граматичні форми слова відображають його супротивність до іншого слова у парі.

Загалом, структурні особливості антонімів дозволяють встановлювати спільні та відмінні риси між антонімічними парами слів та розуміти, яким чином ці слова співвідносяться одне з одним на мовному рівні.

Почнемо з самого поділу антонімів за структурою. Таких класифікацій та поділів існує декілька варіантів, але основні з них це різнокореневі та однокореневі або ж їх ще називають власне лексичні та словотвірні. Лексичні антоніми і словотвірні антоніми відрізняються за способом утворення та зв'язком між протилежними значеннями. Лексичні антоніми утворюються з двох слів, що мають протилежні значення, але зберігають свою лексичну структуру. Наприклад, "büyük" (великий) - "küçük" (малий) є лексичними антонімами, оскільки обидва слова є самостійними термінами і мають протилежні значення. Словотвірні ж антоніми утворюються шляхом застосування афіксів або інших словотворчих засобів до вихідного слова, яке надає протилежне значення. Наприклад, "başarı" (вдача, успіх) - "başarısızlık" (невдача) є словотвірними антонімами, що в українській мові, що в турецькій, оскільки "невдача" утворений за допомогою префіксу "не-" від "вдача", а в

турецькій "başarısızlık" утворений за допомогою афіксів "-sız" та "-lık" від "başarı". Отже, різниця між лексичними та словотвірними антонімами полягає в тому, як вони утворені: лексичні антоніми мають протилежне значення, але зберігають свою лексичну структуру, тоді як словотвірні антоніми утворюються за допомогою зміни або додавання словотвірних елементів до вихідного слова. Класифікація лексичних та словотвірних антонімів була запропонована в праці *Types of Lexical Information* (С. Fillmore, 1969). У цій праці Філлмор висунув тезу про те, що лексичні та словотвірні антоніми відрізняються за способом утворення та зв'язком між протилежними значеннями. Антоніми в турецькій мові вивчаються з різних точок зору. Одним з найважливіших аспектів є структура антонімічних пар.

Структура антонімів в турецькій мові може бути різною, але загалом можна виділити декілька типів, про які ми говорили в минулих розділах. Зазвичай їх структурно поділяють на три групи, а саме протиставлення засобів вираження, змісту й відношень. В першій групі протиставляються слова з різними засобами вираження, наприклад "hızlı" (швидкий) - "yavaş" (повільний), в другій протиставляються слова з різними значеннями, що можуть бути або протилежними, або протилежними у контексті, наприклад "aç" (голодний) - "tok" (ситий) і в третій протиставляються слова, які мають протилежне відношення до інших слів, це саме про взаємодію антонімів між собою, наприклад öğrenci (учень) - öğretmen (вчитель). Щодо мовознавців, які вивчали антоніми в турецькій мові, можна згадати імена дослідників, таких як Сунгур Зекі, Мурад Курназ і Сельман Рамазан. Вони досліджували різні аспекти лексичної та семантичної організації турецької мови, включаючи антоніми. В їх роботах розглядалася структура, лексичне значення, морфологія та семантика антонімів. Загалом, вивчення структурних особливостей турецьких антонімів важливе для розуміння мови та її елементів, а також для розвитку мовознавства в цілому.

Антоніми можуть мати різні структурні особливості, залежно від способу їх утворення та відносин між протилежними значеннями. Існує кілька

підходів до визначення структурних особливостей антонімів в турецькій мові, і вони можуть відрізнятися в залежності від автора та його підходу. Один з підходів, що описує різні способи утворення антонімів в турецькій мові, був запропонований Нурі Доган. Згідно з цією класифікацією, антоніми можуть бути утворені за допомогою протиставлення афіксів, збігу голосних звуків та спільних коренів. Також він визначає три типи антонімів в турецькій мові: прості, похідні та складені. Згідно зі старішою класифікацією, антоніми можуть бути класифіковані за їх відношенням до значення, морфологічними особливостями та відношенням до ступеня синонімії та антонімії. Ці автори використовують різні підходи до визначення структурних особливостей антонімів в турецькій мові, але в загальному, їхні класифікації подібні до англомовних і враховують синтаксичні, морфологічні та семантичні особливості антонімів.

Також існують інші класифікації, які базуються на різних критеріях, таких як тип зв'язку між антонімами, їхнє морфологічне походження, ступінь протилежності тощо. У будь-якому випадку, класифікації антонімів відображають складність та різноманітність цього явища в мовах світу. Знання та розуміння структури та структурних особливостей антонімів під призмою загального мовознавства та розуміння специфіки саме турецької структури й будови антонімічних пар допомагає філологам при перекладі художніх текстів з турецької мови на українську та навпаки. Наприклад, знання про те, як утворюються антоніми в турецькій мові, допоможе зрозуміти, які слова можуть бути використані як антоніми в конкретному контексті та з чим може бути зв'язане використання конкретного антоніма в даному витворі в той часовий період.

2.4 Співвідносна характеристика антонімів тюркських мов

В даній курсовій роботі ми розглядаємо саме тему антонімів та їх специфіку в турецькій мові, але на нашу думку було влучно згадати інші тюркські мови та прослідкувати схожості й відмінності між антонімією в них. Адже на основі цієї інформації можна проводити подальші дослідження лексичної специфіки турецької мови, розуміти походження або запозичення антонімічних пар та бути більш обізнаним в сфері художнього перекладу.

Тюркські мови належать до алтайської мовної родини. Ними спілкуються в багатьох країнах Євразії, включаючи Туреччину, Азербайджан, Туркменістан, Узбекистан, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, та інші країни. Особливістю тюркських мов є їх багата історія та культурна спадщина. Тюркські мови мають спільне походження і дуже схожі граматичні структури, але вони розвивалися окремо одна від одної впродовж багатьох століть, що призвело до розвитку різних діалектів та мовних груп. До тюркських мов належать такі мови, як турецька, татарська, казахська, киргизька, узбецька, туркменська, уйгурська та інші. Кожна з цих мов має свої особливості відносно граматики, фонетики та лексики, а також має різні діалекти та регіональні варіанти. Вивчення, методи дослідження та утворення антонімічних пар в тюркських мовах має схожості, адже лексичний склад має певні схожі риси. Тюркські мови мають розвинуту систему словотворення, яка дозволяє утворювати нові слова за допомогою аглютинативних префіксів та суфіксів. Ця система може забезпечувати багато можливостей для утворення антонімів та інших протилежних слів.

Кожна з цих мов має свої власні антоніми. Багато антонімів в тюркських мовах є подібними до антонімів в інших тюркських мовах. Проте кожна мова має свої особливості та власні антоніми, що можуть відрізнятися від інших мов. У турецькій мові існує багато антонімів, про які ми говорили вище, але деякі з них є особливими, такими як "gelmek" (приходити) та "gitmek" (йти), "büyük" (великий) та "küçük" (малий), "kara" (чорний) та "ak" (білий) та інші. В азербайджанській мові також багато антонімів, деякі з них є подібними до

турецьких, наприклад, "gəlmək" (приходити) та "getmək" (йти), "büyük" (великий) – "küçük" (малий) "qara" (чорний) та "ağ" (білий) тощо. Казахська мова має багато спільних антонімів з іншими тюркськими мовами, наприклад, "kelu" (приходити) та "ketu" (йти), "qara" (чорний) та "aq" (білий), але "ülken" (великий) - "kişik" (малий) відрізняються. У татарській мові також є багато антонімів, деякі з них є подібними до турецьких та казахських, наприклад, "kerergə" (приходити) та "bətərgə" (йти), "qara" (чорний) та "aq" (білий), а "büyük" (великий) - "kişik" (малий) будуть більш подібні, до азербайджанської антонімічної пари.

Хоча багато антонімів в тюркських мовах подібні між собою, є такі антоніми, які можуть кардинально відрізнятися від мови до мови. Наприклад слово "сестра" та його антонім "брат" можуть відрізнятися в тюркських мовах в залежності від того, чи вважається в даній мові "сестра" старшою або молодшою за "брата". Наприклад, в турецькій мові "abla" це саме старша сестра, а старший брат - "abi". В рівноправній антонімічній парі буде "kız kardeş" (сестра) - "erkek kardeş" (брат), в азербайджанській "bacı" (сестра) - "qardaş" (брат), в казахській мові "apa" - "әке", тоді як у татарській мові "әйе" (сестра) - "карде" (брат). В деяких тюркських мовах є антоніми, які відрізняються від інших мов за своїм походженням або значенням. Наприклад, у турецькій мові антоніми "iyi" (хороший) та "kötü" (поганий) походять від перських слів "خوب" та "بد", відповідно, тоді як у казахській мові ці слова звучать як "жақсы" та "жаман", бо походять від інших, але синонімічних тюркських основ. У деяких випадках, різні тюркські мови можуть мати антоніми, які мають різні етимології. Наприклад, слово "ел" та "жүрек" в казахській мові є антонімічною парою, що описує зовнішність та внутрішність людини відповідно, тоді як у турецькій мові використовуються слова "dış" та "iç", які також описують зовнішність та внутрішність відповідно. Загалом, хоча деякі антонімічні пари можуть мати унікальні відтінки значень в окремих тюркських мовах, більшість з них мають загальні еквіваленти в інших мовах тюркської мовної родини.

2.5 Практичне використання антонімів в турецькій мові

У тюркських мовах, зокрема турецькій, антоніми мають важливе значення у формуванні мови та літератури. Використання антонімів є важливою складовою лексичного багатства мови та дозволяє виразніше передавати зміст.

Практичне використання антонімів у турецькій мові досить поширене, і це стосується не тільки мовлення в літературних творах, а й повсякденного мовлення. Антоніми використовуються для передачі протилежних понять, характеристик і властивостей. Це допомагає людям більш точно і чітко висловлювати свої думки та ідеї. У турецькій мові антоніми широко використовуються в мовленні, що стосується науки, техніки, економіки, політики та інших сферах життя. Наприклад, антоніми "vermek" (давати) - "almak" (брати) використовуються в економічній термінології, щоб показати, які бізнес-операції проводяться між компаніями. Також антоніми використовуються в політичному мовленні, де вони допомагають з'ясувати позиції різних політичних партій та громадських організацій. Наприклад, в турецькій політиці антоніми "ulusal" (націоналістичний) і "sosyalist" (соціалістичний) використовуються для позначення позицій різних політичних сил. У повсякденному мовленні антоніми допомагають передавати протилежні характеристики предметів, явищ та дій. Наприклад антонімічна пара "güçlü" (сильний) - "zayıf" (слабкий) використовуються для опису фізичної та психологічної стійкості людини.

Антоніми мають значний вплив на турецьку мову, оскільки вони допомагають розвивати мовні здібності та виразність мови. Використання антонімів в розмовній мові, літературі та інших мовленнєвих жанрах збагачує лексичний запас мови та дозволяє точніше виражати думки та почуття.

Антоніми також мають важливе значення для мовознавства та лінгвістики в турецькій мові. Вивчення антонімів дозволяє дослідникам з'ясувати особливості структури турецької мови, її граматичних та

семантичних особливостей. Також антоніми допомагають лінгвістам розуміти та вивчати процеси семантичної зміни в тюркських мовах.

Крім того, антоніми мають важливе значення для розвитку літератури в тюркських мовах. Вони допомагають письменникам створювати ефектні, глибокі образи та персонажів, які дозволяють передати складні емоційні стани та конфлікти. Використання антонімів у творах також робить їх більш цікавими та емоційно збагаченими. Усна народна творчість, така як народні казки, легенди та інші народні жанри, також має вплив на явище антонімії у тюркських мовах, зокрема турецькій. У багатьох народних казках та легендах використовуються антоніми для передачі протиріччя та драматизму в сюжеті. Також усна народна творчість допомагає зберегти традиції та культурну спадщину, що також відображається у використанні антонімів.

Антоніми є важливою складовою турецької літератури. Зв'язок літератури та антонімії в тюркських мовах досить сильний. Використання антонімів у літературі допомагає передати суперечності, конфлікти, драматизм та емоційність твору. Завдяки використанню антонімів автор може передати двозначний зміст, додати глибину та виразності до твору.

У тюркських мовах звичайно використовуються антоніми, щоб показати протилежність, суперечливість і діалектику. Автори часто використовують антоніми, щоб показати протилежність між головними персонажами, протиставити добро і зло, силу і слабкість, світло і темряву тощо. Такі використання антонімів дозволяють передати багато сенсів та збагатити мовлення літературного твору.

Також використання антонімів в літературі сприяє розвитку мови та лексичного багатства. Автори, використовуючи антоніми, розширюють словниковий запас мови та додають нові, більш глибокі значення до існуючих слів. У тюркських країнах літературні твори часто містять багато антонімів, і це є одним з ключових факторів, які визначають стиль та характер мовлення.

Одним з найвідоміших прикладів використання антонімів у турецькій літературі є поема "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" (Історія однієї години) (А.

Хамді Танпінарі, 1954р). Адже це один з найвідоміших творів турецької літератури, у якому знайдено багато прикладів використання антонімів. У цьому творі антоніми використовуються для передачі протилежних настроїв та контрастів у житті головного героя. Одним з основних антонімів, що використовуються в цій поемі, є пара "час" і "нічас", тобто "zaman" і "zamansız". Один з найвідоміших прикладів використання антонімів у творі - це опис Галіпом своїх почуттів після смерті його друга Макбула. *"Bugün Makbul'ün ölümü sayesinde dünyanın bütün kusurlarını gördüm. Ölümü bana hayat hakkında ne kadar az şey bildiğimi gösterdi. Ölümü bana hiç görmediğim bir ışığı gösterdi."* (А. Хамді Танпінарі, 1954р., с. 181) - "Сьогодні я побачив світ у всій його недосконалої. І все це завдяки смерті мого друга Макбула. Його смерть показала мені, як мало ми знаємо про життя. Його смерть дозволила мені побачити світло, яке я ніколи не бачив раніше". У цьому вислові використовуються антоніми "ölüm" (смерть) і "hayat" (життя), які підкріплюють контрастність та трагізм та показують протилежності в житті та відчуттях героя.

То ж, антоніми мають важливе значення для турецької мови та тюркських мов і їх культури, допомагаючи збагачувати лексичний запас мови та виразність мовлення, розвивати мовознавство та лінгвістику, а також збагачувати літературу та культуру в цілому.

Висновки до Розділу 2

В цьому розділі ми ознайомились та детально розглянули семантичні та структурні особливості антонімів. Також ми звернули особливу увагу на явище семантики та пояснили, як семантика впливає на мови в цілому. Звичайно не оминули питання самої теми антонімії в турецькій мові та утворення антонімічних пар й опрацювали їх структурні особливості загально та більш індивідуально. Завдяки співвідносній характеристиці дослідили схожості та відмінності між антонімами в тюркських мовах, адже дуже важливо бути кваліфікованим спеціалістом та розуміти підґрунтя утворення явища антонімії завдяки вивченню загальної інформації про різні тюркські мови. І наприкінці розділу ми вже підсумували та закріпили всю теоретичну доктрину практичним використанням антонімів в турецькій мові й опрацювали важливість антонімії в художній літературі.

Вивчення семантики мови є ключовим для розуміння її структури та взаємозв'язків між словами. В турецькій мові семантика відіграє важливу роль у формуванні антонімів та антонімічних пар, що дозволяє збагачувати мову та використовувати її більш точно та виразно. Знання про утворення антонімів та їх структурні особливості допомагає розуміти, як слова взаємодіють між собою в мові та як можна розрізнити їх значення. Це дуже важливо для коректного використання мови та уникнення непорозумінь у комунікації. Практичне використання антонімів у турецькій мові дозволяє використовувати мову більш ефективно та виразно. Наприклад, використання антонімів у мовленні може допомогти у підкресленні різних концепцій та ідей, що дозволяє розширювати межі мовного виразу. Особливо для філологів все вищезазначене відіграє значну роль в практичному перекладі, адже важливо перекладати дослівно та зрозуміло.

ВИСНОВОК

Головною метою даної курсової роботи є аналіз антонімів в турецькій мові, їх семантичної та структурної характеристики, парадигматичних відносин та їх використання у мовленні. Додатково, проект спрямований на розширення українського інформаційного простору, шляхом збільшення доступної інформації про турецьку мову для людей, які бажають вивчати її, як поверхнево, так і детально. За допомогою наукових досліджень, різних методів опрацювання інформації, підсумку та логічних висновків ми дослідили функціональну роль антонімів у мовленнєвому процесі турецької мови та їх вживання у різних контекстах.

В першому розділі ми розпочали дослідження про семантичні відношення та поняття антонімії, далі підійшли до більш детального опрацювання принципів та підходів до вивчення явища антонімії та закінчили загальними даними про парадигму та парадигматичні відношення антонімів. В другому ж розділі ми розглянули базові та теоретичні основи семантики та її вплив на мову, ознайомились з явищем антонімії та антонімічних пар, дослідили структурні особливості антонімів, провели співвідносну характеристику антонімів тюркських мов і вже наприкінці опрацювали інформацію про практичне використання антонімів в турецькій мові та літературі.

Отримані в результаті дослідження дані стануть незамінним інструментом в загальному розумінні явища антонімії та у вивченні турецької мови серед освітян. Для досягнення нашої мети ми поставили певні завдання, які допомогли нам ретельно вивчити дане питання. А саме: створити дослідження з основних теоретичних аспектів антонімії, включаючи зв'язок з семантикою, поняття антонімії в загальному мовознавстві, принципи та підходи до вивчення антонімів. Також дослідити утворення антонімічних пар та вивчити особливості антонімів та антонімічних пар в турецькій мові. І наприкінці дослідити специфіку явища антонімії в тюркських мовах та дослідити функціональну роль антонімів у мовленнєвому процесі.

Аналіз наукової теми довів проблематику дослідження, адже серед опрацьованих джерел ми не знайшли україномовних робіт та керувалися європейськими та турецькими матеріалами, які написані іноземними мовами. Ця тема є малодослідженою серед європейської спільноти, зокрема української. Тому в результаті дослідження ми розширили український інформаційний простір та поширили обрану тему серед української наукової спільноти.

Вивчення лексики та семантики є важливим елементом вивчення будь-якої мови. Це допомагає розвивати навички сприйняття та використання слів у мовленні. Вивчення антонімів є важливою частиною семантики, адже вони є одним з основних мовних засобів для вираження протилежностей та концептуальних протиставлень. Тому обрана нами тема буде актуальною в будь-якій сфері мовознавства та вивчення мови. Адже вивчення турецької мови є актуальним для різних прошарків суспільства, від граматистів та мовознавців до звичайного пересічного громадянина, котрий хоче розширити свій кругозір або поїхати разом з сім'єю на відпочинок.

Отже, дослідження антонімії, як різновиду семантичних відношень в мовознавстві, включає в себе вивчення поняття та різновидів семантичних відношень, а також принципів та підходів до вивчення антонімів. Антоніми являють собою важливу частину семантики мови, тому дослідження їх структурних та семантичних особливостей є необхідним для розуміння мови та культури того чи іншого народу. В нашій роботі було розглянуто різну специфіку та основні засади явища антонімії в турецькій мові і завдяки різним видам досліджень та виконаним різним типам завдань ми дійшли результату та мету було виконано.

ÖZET

Bu kurs çalışmasının konusu, bir anlamsal ilişki türü olarak zıt anlamlılık çalışmasının kuramsal temelleri ve Türk dilindeki zıt anlamlı sözcüklerin anlamsal ve yapısal özellikleridir. Bu kurs çalışmasının amacı, zıt anlamlılığın teorik temellerini analiz etmek, Türk dilindeki zıt anlamlı kelimelerin anlamsal ve yapısal özelliklerini incelemek, Türk dillerindeki zıt anlamlı kelimelerin korelasyonunu ve zıt anlamlı kelimelerin Türk dilindeki pratik uygulamalarını belirlemek ve hem yüzeysel hem de derinlemesine Türk dilini öğrenmek isteyen kişilerin Ukrayna bilgi alanını ve mevcut bilgi miktarını genişletmektir. Çalışmanın doğası, Türk dili ve edebiyatının analiz unsurlarını içeren teorik bir çalışmadır.

Birinci bölümde anlamsal ilişki kavramı ve türleri incelenmekte, zıt anlamlılık kavramı ve özellikleri tanımlanmakta, zıt anlamlılık ve zıt anlamlılığın paradigmatik ilişkilerinin incelenmesine yönelik ilke ve yaklaşımlar ele alınmaktadır. İkinci bölüm, Türk dilinde zıt anlamlı kelimelerin anlamsal ve yapısal özelliklerini incelemekte, Türk dilinde zıt anlamlı kelimelerin ve zıt anlamlı çiftlerin oluşumunu analiz etmekte, zıt anlamlı kelimelerin yapısal özelliklerini göz önünde bulundurmakta, Türk dillerinde zıt anlamlı kelimelerin bağıntılı özelliklerini belirlemekte ve Türk dillerinde zıt anlamlı kelimelerin pratik kullanımını analiz etmektedir. Çalışma, zıt anlamlı sözcüklerin Türk dili sözlüğünün önemli bir unsuru olduğunu ve konuşmada zıtlık ve ifade gücü yaratmak için kullanıldığını ortaya koymuştur.

Bu nedenle çalışma, bir anlamsal ilişki türü olarak zıt anlamlılığın teorik temellerini ve Türk dilindeki zıt anlamlı kelimelerin anlamsal ve yapısal özelliklerini incelemektedir. Çalışmanın bir sonucu olarak, Ukrayna bilgi alanını genişlettik ve seçilen konuyu Ukrayna bilim topluluğu arasında yaydık. Çalışmanın sonuçları Türkçe öğretmenleri, dilbilimciler ve genel olarak Türkçe ve anlambilim öğrenmekle ilgilenen herkes için yararlı olabilir.

Türkçe zıt anlamlı kelimeler, anlambilim, kelime bilgisi, антоніми в турецькій мові, семантика, лексика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев, Н. (1969). Антонимия и мезонимия [Antonymy and Mezonimy]. In Питання словотвору східнослов'янських мов: Матеріали міжвуз. Республік. наук. конференції [Issues of Word Formation in East Slavic Languages: Proceedings of Interuniversity Republican Scientific Conference] Київ. с. 12–14.
2. Бачишина, О. Б. (2014). СЕМАНТИКА ЧАСУ І ПРОСТОРУ: ОСОБЛИВОСТІ, СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ [Semantics of Time and Space: Features, State, and Problems of Research in Ukrainian Linguistics] с. 6-
3. Векуа, Н. В. (2007). Основні напрямки вивчення антонімії с. 191-197.
4. Вихованець, І. Р. (1988). Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наук. думка. с.256
5. Книшенко, Н. (2012). Особливості прояву відношень антонімії в системі сучасної дорожньо-будівельної термінології. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології», №733, с.107–109.
6. Комиссаров, В.Н. (1957). Проблемы определения антонима. Вопр. языкозн., №2, с. 49-58.
7. Липка, С. І. (2021). Парадигматичні відношення слів та способи їх визначення. У Conference Proceedings "Modern philological research: a combination of innovative and traditional approaches" с. 65-69.
8. Мизин, Т. О. (2017). Семантичні та структурні особливості фразеологічних антонімів англійської мови [Semantic and Structural Features of English Phraseological Antonyms]. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, №31(2), с. 83-85.
9. Микульчик, Р. (2013). Антонімія українських фізичних термінів-антропонімів. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології», №765, с. 67–69.

10. Мовчан, Д.В. (2014). Особливості методики дослідження антонімів [Features of the Methodology of Antonym Research]. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, №9, с.112-114.
11. Словник антонімів української мови Відновлено з <https://sum.in.ua/s/antonim/>
12. Тараненко, О.О. (2004). Антоніми. У В.М. Русанівський (співголова), О.О. Тараненко (співголова), М.П. Зяблюк та ін. (Ред.), Українська мова: енциклопедія (2-ге вид., випр. і доп., с. 36-37). Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, с. 824
13. Bildilçin. (n.d.). Azərbaycan dilinin lüğəti [Dictionary of Azerbaijani Language]. Retrieved <https://www.bildilchin.az/#/index/az>
14. Es-anlam. (n.d.). Türkçe Eş Anlamlılar ve Zıt Anlamlılar Sözlüğü [Turkish Synonyms and Antonyms Dictionary]. Retrieved from <https://www.es-anlam.com/zit-anlam/>
15. Güngör, O. (2006). SEMANTIC CATEGORIZATION OF TURKISH LANGUAGE ELEMENTS Boğaziçi University c. 4-7
16. Öztürk, B. (2015). Possessive constructions in Turkish. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0024384115001709>
17. Tanpınar, A. H. (1954). Saatleri Ayarlama Enstitüsü. Istanbul, Turkey: Milliyet Yayınları.
18. Tömekçe, M. (2016). Türkçede Antonim Çiftleri [Antonym Pairs in Turkish]. International Journal of Language Academy, 4(2), с. 103-123.
19. Zıt Anlamlı Kelimeler Sözlüğü. Відновлено з <https://www.dilbilgisi.net/b-harfi-zit-anlamli-kelimeler-sozlugu/>